

Inhoud

Een woord vooraf 8

Les 1 Inleiding

- 1.1 Het doel van de lessen 11
- 1.2 De indeling 11
- 1.3 Wat is cultuur? 11
- 1.4 Vragen en opdrachten 12

Afdeling 1 Geografie

Les 2 Gebied, inwoners en talen

- 2.1 Gebied 14
- 2.2 Inwoners 14
- 2.3 Talen 14
- 2.4 Vragen en opdrachten 15

Les 3 Verdeling van Nederland in provincies en hoofdsteden

- 3.1 Hoofdsteden 15
- 3.2 Indeling 15
- 3.3 Vragen en opdrachten 16

Les 4 Het landschap

- 4.1 Steden 16
- 4.2 Rivieren en kanalen 16
- 4.3 Eilanden 16
- 4.4 Strijd tegen het water 17
- 4.5 Zuiderzeewerken 17
- 4.6 Deltawerken 18
- 4.7 Sluizen 18
- 4.8 Vragen en opdrachten 18

Les 5 Klimaat, flora en fauna

- 5.1 Klimaat 19
- 5.2 Flora 19
- 5.3 Fauna 19
- 5.4 Vragen en opdrachten 20

Les 6 Landstreken met kenmerken

- 6.1 De kust 21
- 6.2 De Randstad 21
- 6.3 De Zaanstreek 22
- 6.4 Het Gooi 22
- 6.5 Vragen en opdrachten 23

Les 7 Landstreken met kenmerken (2)

- 7.1 De Betuwe 23
- 7.2 De Veluwe 23
- 7.3 De Achterhoek en Twente 23
- 7.4 Het Noorden 24
- 7.5 Het Zuiden 24
- 7.6 Zeeland 25
- 7.7 Vragen en opdrachten 26

Les 8 Belangrijke gebouwen

- 8.1 Koninklijke paleizen 26
- 8.2 Musea 27
- 8.3 Regeringsgebouwen 28
- 8.4 Overige gebouwen 28
- 8.5 Vragen en opdrachten 29

Afdeling 2 Cultuurgeschiedenis

Les 9 Trechterbekers en hunebedden

- 9.1 Steentijd 32
- 9.2 Bronstijd 32
- 9.3 Vragen en opdrachten 33

Les 10 De Germanen

- 10.1 Germaanse stammen 33
- 10.2 Godsdienst 33
- 10.3 IJzertijd 34
- 10.4 Vragen en opdrachten 34

Les 11 De Romeinen in de lage landen

- 11.1 Het Romeinse Rijk 35
- 11.2 Romeinse taal en cultuur 35
- 11.3 Vragen en opdrachten 36

Les 12 Overgang naar het christendom (kerstening)

- 12.1 Volksverhuizing 37
- 12.2 Beking tot het christendom 37
- 12.3 Vragen en opdrachten 38

Les 13 De christelijke feesten

- 13.1 Het kerstfeest 38
- 13.2 Het paasfeest 38
- 13.3 Hemelvaartsdag en Pinksteren 39
- 13.4 Vragen en opdrachten 39

Les 14 Kerk en cultuur

- 14.1 De geestelijken 40
- 14.2 Kloosters 40
- 14.3 Boeken 40
- 14.4 Vragen en opdrachten 41

Les 15 Bouwkunst

- 15.1 Romaanse stijl 41
- 15.2 Burchten 42
- 15.3 Groei van de steden 42
- 15.4 Vragen en opdrachten 42

Les 16 De kruistochten

- 16.1 De islam 44
- 16.2 Kruistochten 44
- 16.3 Gevolgen voor de cultuur 44
- 16.4 Vragen en opdrachten 45

Les 17 Het leven in de Middeleeuwen

- 17.1 Standen 46
- 17.2 De steden 46
- 17.3 Bestuur 46
- 17.4 Het sociale leven 47
- 17.5 Ontspanning 47
- 17.6 Vragen en opdrachten 48

Les 18 De gotiek

- 18.1 Gotische kerken 48
- 18.2 Andere gebouwen 49
- 18.3 Vragen en opdrachten 49

Les 19 Einde van de Middeleeuwen

- 19.1 Leenstelsel 50
- 19.2 Burgeroorlog 50
- 19.3 Godsdienst 50
- 19.4 Humanisme 50
- 19.5 Vragen en opdrachten 51

Les 20 Overgang naar een nieuwe tijd

- 20.1 Nieuwe inzichten 52
- 20.2 Uitvindingen 52
- 20.3 Ontdekkingsreizen 52
- 20.4 Vragen en opdrachten 53

Les 21 De Hervorming en het calvinisme

- 21.1 Luther 54
- 21.2 De Bijbel 54
- 21.3 Calvin 55
- 21.4 Vervolging 55
- 21.5 Willem van Oranje en de Tachtigjarige Oorlog 56
- 21.6 Vragen en opdrachten 56

Les 22 Cultuurontwikkeling en maatschappelijke veranderingen

- 22.1 Taalontwikkeling 57
- 22.2 Vervoer 57
- 22.3 Koloniën 58
- 22.4 Vlaamse invloed op de taal 58
- 22.5 Levensomstandigheden 58
- 22.6 Vragen en opdrachten 59

Les 23 De schilderkunst in de zeventiende eeuw

- 23.1 Portretschilders 60
- 23.2 Rembrandt 60
- 23.3 Landschap- en interieurschilders 61
- 23.4 Kleding en gewoonten 62
- 23.5 Vragen en opdrachten 63

Les 24 De literatuur in de zeventiende eeuw

- 24.1 Het Wilhelmus 65
- 24.2 Renaissance 66
- 24.3 Hooft 66
- 24.4 'Vader' Cats 66
- 24.5 Constantijn Huygens 66
- 24.6 Joost van den Vondel 67
- 24.7 Vragen en opdrachten 68

Les 25 De bouwkunst in de zeventiende eeuw

- 25.1 Classicisme 69
- 25.2 Classicistische gebouwen 70
- 25.3 Vragen en opdrachten 71

Les 26 Onderwijs en wetenschappen in de zeventiende eeuw

- 26.1 Lager onderwijs 72
- 26.2 Hoger onderwijs 72
- 26.3 Geleerden 73
- 26.4 Inpoldering 73
- 26.5 Zeevaart 73
- 26.6 Vragen en opdrachten 74

Les 27 Overgang naar de achttiende eeuw

- 27.1 Twee partijen 75
- 27.2 Achteruitgang 75
- 27.3 Pruikentijd 76
- 27.4 Vragen en opdrachten 76

Les 28 De denkwereld van de achttiende eeuw

- 28.1 Frankrijk als voorbeeld 77
- 28.2 Verlichting 77
- 28.3 Vragen en opdrachten 78

Les 29 De Franse Tijd

- 29.1 Franse Revolutie 78
- 29.2 Patriotten 78
- 29.3 Napoleon 79
- 29.4 Het Koninkrijk der Nederlanden 79
- 29.5 Vragen en opdrachten 80

Les 30 Nederland als koninkrijk

- 30.1 Nederland en België 80
- 30.2 Liberalen 80
- 30.3 Democratie 81
- 30.4 Politieke partijen 81
- 30.5 Provinciaal bestuur 82
- 30.6 Stads- en gemeentebestuur 82
- 30.7 Vragen en opdrachten 82

Les 31 Het leven in de negentiende eeuw

- 31.1 Het leven in de stad 83
- 31.2 Boeren en arbeiders 83
- 31.3 Visserij 84
- 31.4 Klederdracht 85
- 31.5 Vragen en opdrachten 85

Les 32 Veranderingen

- 32.1 De Industriële Revolutie 86
- 32.2 Het leven van de fabrieksarbeider 86
- 32.3 Het ontstaan van de vakbeweging 87
- 32.4 Kinderarbeid en leerplicht 87
- 32.5 Onderwijs in de 19e eeuw 87
- 32.6 Standenscholen 88
- 32.7 Het onderwijs nu 88
- 32.8 Vragen en opdrachten 89

Les 33 Kunstuitingen en denkwereld van de negentiende eeuw

- 33.1 Schilderkunst 89
- 33.2 Literatuur 91
- 33.3 Bouwstijl 92
- 33.4 Verdeeldheid 92
- 33.5 Vragen en opdrachten 92

Les 34 De twintigste eeuw tot 1940

- 34.1 Veranderingen 93
- 34.2 De Eerste Wereldoorlog 94
- 34.3 Belangrijke besluiten 94
- 34.4 Vragen en opdrachten 94

Les 35 De tweede helft van de twintigste eeuw

- 35.1 De Tweede Wereldoorlog 95
- 35.2 Nederland na de Tweede Wereldoorlog 96
- 35.3 Veranderingen in de regering 97
- 35.4 Maatschappelijke verhoudingen 97
- 35.5 Einde van het koloniale tijdperk 97
- 35.6 Vragen en opdrachten 98

Les 36 Kunst en literatuur in de twintigste eeuw

- 36.1 Schilderkunst 98
- 36.2 Architectuur 99
- 36.3 Beeldhouwkunst 99
- 36.4 Kleinkunst en amusement 100
- 36.5 Literatuur 100
- 36.6 Vragen en opdrachten 101

Afdeling 3 Gewoonten en gebruiken

Les 37 Zo zijn onze manieren ...

- 37.1 Gewoonten bij feesten 104
- 37.2 Vragen en opdrachten 107

Les 38 Het familieleven

- 38.1 Het gezin 108
- 38.2 Huwelijkssluiting 108
- 38.3 Geboorte 108
- 38.4 Verjaardagen 109
- 38.5 Overlijden 109
- 38.6 Vragen en opdrachten 109

Les 39 Overige gewoonten

- 39.1 Afspraken maken 110
- 39.2 Maaltijden 110
- 39.3 Speciale gerechten 110
- 39.4 Kinderspel 111
- 39.5 Vragen en opdrachten 111

Les 40 Het maatschappelijk leven

- 40.1 Familiebanden 112
- 40.2 Sociale voorzieningen 112
- 40.3 Werk en vrije tijd 112
- 40.4 De media 113
- 40.5 Verkeer 113
- 40.6 Verzekeringen 114
- 40.7 Het milieuprobleem 114
- 40.8 Vragen en opdrachten 115